

Position Paper i-Finish

T.a.v. Tweede Kamer der Staten-Generaal
Commissie Binnenlandse Zaken

Betreft:

[Hoorzitting / rondetafelgesprek inzake digitale nalatenschap d.d. 20 november 2019](#)

Woensdag 13 november 2019

Inleiding

Geachte commissie, Tweede Kamerleden, rondetafel-deelnemers en overige belanghebbenden,

Om een visie te creëren dient een missie bekend te zijn. De missie van i-Finish is om uiteindelijk antwoord te kunnen geven op concrete vragen als:

- Hoe krijg je als nabestaande toegang tot bijvoorbeeld contacten, foto's of documenten, noodzakelijk voor de administratie, verwerking of als dierbare herinnering als dit is beveiligd met een wachtwoord of toestelcode?
- Moet je nu wel of niet de social media en online diensten van de overledene opzeggen?
- Kan je misschien beter eerst inzichtelijk krijgen waar de overledene allemaal gebruik van heeft gemaakt en zou je dan niet willen beschikken over de inhoud?
- En wat zijn de mogelijkheden om identiteitsfraude te voorkomen als je er zelf niet meer bent.

Visie op doel rondetafelgesprek

Wij zijn bijzonder content met de aandacht door de initiatiefnemers M. den Boer (D66) en J. Middendorp (VVD) voor dit belangrijke onderwerp waar iedereen vroeg of laat mee te maken krijgt.

De visie op het rondetafelgesprek zou wat ons betreft een synergetische uitkomst zijn waarbij met alle stakeholders niet alleen de juridische, maar zeker ook de morele waarden van (de wensen van) de overledenen én de nabestaanden eer aan wordt gedaan.

Visie op deelvragen

1. Hoe zit het precies met digitale nalatenschappen? Wat is er wel en niet geregeld?

Met ervaring vanuit de forensische opsporing is gebleken dat, behoudens in het geval van een strafrechtelijk onderzoek, het kennelijk op geen enkele wijze juridisch geborgd blijkt om als nabestaanden toegang te krijgen tot enige (internationale) digitale nalatenschap.

De General Data Protection Regulation (EU GDPR) is hierin zelfs contrair, immers deze verordening is enkel van toepassing bij leven en de rechten in deze komen niet toe aan een wettige erfgenaam.

Een onjuiste stellingname en daarbij zelfs verwijzend naar diezelfde verordening, is de houding van (commerciële) dienstverleners die inzage dan wel overdracht van data van overleden personen weigeren op basis van deze wetgeving.

Voor zover dit niet nader is genoemd wordt internationaal bij gebruik van enig (online) account, veelal verwezen naar het bij leven akkoord zijn gegaan met de Algemene Voorwaarden waarin in meer of mindere mate wordt afgezien van enig recht op data door derden na overlijden.

2. Wat is de omvang van de problematiek?

In Nederland overlijden dagelijks ongeveer 450 mensen ofwel 153.000 per jaar. (bron: CBS) Gesteld kan worden dat zeker iedereen vanaf 16 jaar en ouder beschikt over een internationale, digitale nalatenschap in de vorm van applicaties op een mobiele telefoon en/of computer, internet en e-mailgebruik tot (sociale media) accounts waarmee zelfs met de overheid kan worden gecommuniceerd. (DigID - Berichtenbox)

3. In hoeverre zijn burgers zich bewust van deze problematiek?

Hierbij dient onderscheid te worden gemaakt in enerzijds het bij leven zelf aangeven van wensen bij overlijden en anderzijds de beschikking tot het verkrijgen van de digitale nalatenschap door wettige erfgenamen.

Het afwijken of niet naleven van de wilsbeschikking van een overledene in de huidige Wet op de Lijkbezorging, is als zodanig niet strafbaar.

Uit ons recent onderzoek (2019) uitgevoerd naar '*Toegang tot de digitale identiteit na overlijden*' blijkt onder meer dat op dit moment vrijwel alle nabestaanden onbewust maar in meer of mindere mate een misdrijf plegen (lees: computervredebreuk) en derhalve 'burgerlijk ongehoorzaam' te werk gaan bij het toegankelijk maken van de digitale nalatenschap.

Daarnaast worden commerciële bedrijven op dit moment niet (standaard) in kennis gesteld van een overlijden. De bestaande digitale identiteit blijft derhalve actief met als gevolg niet enkel de miljoenen overleden profielen op bijvoorbeeld Facebook maar ook in toenemende mate internationale identiteitsfraude.

4. Wat zou er gedaan kunnen worden om de knelpunten weg te nemen?

Het verdient nader onderzoek om in de huidige Wet op de Lijkbezorging of aankomend equivalent daarvan, breed te laten verwijzen naar de digitale en virtuele mogelijkheden. Doordat de digitalisering ondertussen gemeengoed is geworden in de samenleving dient dit ook te worden meegenomen in de mogelijkheden voor, tijdens en na de uitvaart en zal er (aanvullend) richting moeten worden gegeven met betrekking tot de internationale juridische obstakels. Morele dilemma's dienen eveneens inzichtelijk gemaakt te worden.

Vanuit beveiliging/technisch perspectief, maar zeker ook gezien de snelle dynamiek in het gebruik van digitale identiteiten, verdient het niet de voorkeur om te voorzien in digitale kluizen en gelijke oplossingen waarbij nog steeds gebruik wordt gemaakt van gebruikersnamen en wachtwoorden. Het (geautomatiseerd) vastleggen van accounts of identiteiten kan desalniettemin worden meegenomen in al dan niet notariële documentatie waarbij achteraf de inhoud kan worden verstrekt conform nieuwe wetgeving.

Er dient binnen de uitvaart(gerelateerde) en nazorgbranche, het notariaat en diverse betrokken stakeholders, te worden geïnvesteerd in educatie en voorlichting teneinde bewustwording met betrekking tot dit onderwerp te vergroten.

Sander van der Meer | [Digitale Voorzorg](#)
Digital Life Manager

sander@i-finish.nl | +31 (0)634 00 66 99

